

Vec C-643/23

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

26. október 2023

Vnútroštátny súd:

Tribunal da Relação de Lisboa

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

4. júl 2023

Odvolaťka:

Agenciart – Management Artístico, Sociedade Unipessoal, Lda.

Odporkyňa:

CT

Predmet konania vo veci samej

Odvolanie, ktoré preskúmal Tribunal da Relação de Lisboa (Odvolací súd Lisabon, Portugalsko), sa týka vymedzenia rozsahu pôsobnosti konania o platobnom rozkaze, konkrétne existencie (alebo neexistencie) objektívnych a subjektívnych požiadaviek, ktorým toto konanie podlieha – Pojmy „obchodná transakcia“ a „podnik“ uvedené v článku 2 bodoch 1 a 3 smernice 2011/7/EÚ – Konanie ako organizácia v rámci nezávislej odbornej činnosti a systematický výkon tejto činnosti

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Výklad práva Únie, najmä odôvodnenia 5 a článku 2 bodu 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/7/EÚ zo 16. februára 2011 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách (Ú. v. EÚ L 48, 2011, s. 1) – Článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálna otázka

Má sa fyzická osoba, ktorá obvykle vykonáva povolanie herečky ako samostatne zárobkovo činná osoba za peňažnú odplatu, hoci nemá organizovanú štruktúru zdrojov (keďže túto činnosť vykonáva bez toho, aby mala vlastné priestory, zamestnancov, nástroje alebo vybavenie súvisiace s jej profesionálnou činnosťou), považovať za „podnik“ v zmysle a na účely odôvodnenia 5 a článku 2 bodu 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/7/EÚ zo 16. februára 2011?

Uvedené ustanovenia práva Únie

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/7/EÚ zo 16. februára 2011 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách: najmä odôvodnenia 5 a 10 a článok 2 body 1 a 3

Uvedené ustanovenia vnútroštátneho práva

Decreto-Lei n.º 62/2013, de 10 de maio, que estabelece medidas contra os atrasos no pagamento de transações comerciais, e transpõe a Diretiva n.º 2011/7/UE, do Parlamento Europeu e do Conselho, de 16 de fevereiro de 2011 (zákonný dekrét č. 62/2013 z 10. mája 2013, ktorým sa stanovujú opatrenia proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách, a ktorým sa preberá smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/7/EÚ zo 16. februára 2011): najmä článok 3 písm. b) a d)

„Článok 3

Vymedzenie pojmov

Na účely tohto zákonného dekrétu sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

...

b) „obchodné transakcie“ sú transakcie medzi podnikmi alebo medzi podnikmi a orgánmi verejnej moci, ktorých cieľom je dodanie tovaru alebo poskytnutie služieb za odplatu;

...

d) „podnik“ je akýkoľvek subjekt iný ako orgán verejnej moci, konajúci v rámci svojej nezávislej hospodárskej alebo odbornej činnosti, a to aj vtedy, ak je táto činnosť vykonávaná len jednou osobou;“

Regime dos procedimentos para cumprimento de obrigações pecuniárias emergentes de contratos de valor não superior à alçada do tribunal de 1.ª Instância, aprovado pelo Decreto-Lei n.º 269/98, 1 de setembro (Režim konania o vymáhaní peňažných záväzkov vyplývajúcich zo zmlúv, ktorých hodnota nepresahuje právomoc súdu prvého stupňa, schválený zákonným dekrétom č. 269/98 z 1. septembra 1998) (ďalej len „RPCOPEC“): najmä článok 7

Stručné zhrnutie skutkových okolností a konania vo veci samej

- 1 Odvolateľka je obchodná spoločnosť, ktorá vykonáva činnosť v oblasti zastúpenia umelcov a riadenia umeleckej kariéry hercov, s ktorými uzavrela zmluvu o zastúpení. CT, ktorá je odporkyňou v odvolacom konaní, vykonáva povolanie herečky a s odvolateľkou uzavrela zmluvu o zastúpení, ktorá sa skončila 30. júna 2017.
- 2 V máji 2017 odvolateľka rokovala s televíznou produkčnou spoločnosťou o účasti odporkyne v telenovele a dohodla podmienky jej zmluvy výmenou za províziu za poskytnuté služby zastúpenia. Účasť v telenovele sa začala v júni 2017 a skončila sa koncom mája 2018.
- 3 Odvolateľka vystavila za tieto služby faktúru č. 2019/1 zo 17. júla 2019 na sumu 19 188 eur, ktorú odporkyňa ešte nezaplatila. Odvolateľka tvrdí, že má nárok na províziu bez ohľadu na to, že zmluva o zastúpení sa skončila 30. júna 2017, keďže zmluvu presadzovala, dojednávala a uzavrela pred skončením vzťahu zastúpenia.
- 4 Odvolateľka podala proti odporkyňi návrh na výkon rozhodnutia týkajúci sa zaplata určitej sumy na Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (Okresný súd Lisabon, Portugalsko).
- 5 Ako exekučný titul predložila platobný rozkaz s doložkou vykonateľnosti vydaný v rámci konania o platobnom rozkaze pred Balcão Nacional das Injunções

(Národný úrad pre platobné rozkazy, Portugalsko). Toto konanie sa začalo 24. októbra 2019 a doložka vykonateľnosti bola vydaná 23. januára 2020.

- 6 Odvolateľka uviedla ako vymáhateľnú sumu 19 188 eur, ktorá bola uvedená na faktúre č. 2019/1, spolu s úrokmami z omeškania. Návrh na vydanie platobného rozkazu sa týkal zmluvy o dodaní tovaru a služieb z 1. júna 2017 a za obdobie od 1. júna 2017 do 31. mája 2018.
- 7 Odporkyňa podala proti výkonu rozhodnutia námietku z dôvodu neexistencie alebo neplatnosti upovedomenia o začatí konania o platobnom rozkaze, nesprávneho určenia druhu konania, nedostatku pasívnej legitimácie v exekučnom konaní a premlčania pohľadávky, ktorá je predmetom exekúcie.
- 8 Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (Okresný súd Lisabon) považoval námietku proti výkonu rozhodnutia za prípustnú, a v dôsledku toho rozhodol o zastavení exekúcie.
- 9 Odvolateľka následne podala odvolanie na Tribunal da Relação de Lisboa (Odvolací súd Lisabon), ktorý je vnútroštátnym súdom.

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

Stanovisko odvolateľky

- 10 Odvolateľka sa domnieva, že vzťah zastúpenia, ktorý vznikol medzi účastníkmi konania na základe zmluvy o zastúpení, predstavuje obchodnú transakciu v súlade s pojmom uvedeným v článku 3 písm. b) zákonného dekrétu č. 62/2013.
- 11 Služby poskytované odvolateľkou súvisia s povolaním odporkyne, ktorá je herečkou, a sú určené na výkon jej profesionálnej činnosti, takže ani jednu zo strán nemožno považovať za spotrebiteľa, čo je dôležité na účely článku 2 ods. 2 písm. a) zákonného dekrétu č. 62/2013, ktorý zo svojej pôsobnosti vylučuje zmluvy uzavreté so spotrebiteľmi.
- 12 Na druhej strane práve preto, že odporkyňa vykonáva povolanie herečky ako samostatne zárobkovo činná osoba a spornú zmluvu o zastúpení uzavrela v tomto postavení, musí byť zahrnutá do pojmu „podnik“, ktorý je uvedený v článku 3 písm. d) zákonného dekrétu č. 62/2013.
- 13 Z toho vyplýva, že odvolateľkou uplatnené konanie o platobnom rozkaze spĺňa objektívne a subjektívne požiadavky stanovené zákonom a je vhodným procesným prostriedkom na vymoženie povinnosti, ktorú odporkyňa nespĺnila, a preto možno konštatovať, že exekučný titul je platný.
- 14 V dôsledku toho treba odvolaniu vyhovieť a zrušiť napadnutý rozsudok, ako aj vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Stanovisko odporkyne

- 15 Podľa odporkyne súd prvého stupňa správne rozhodol, že uplatnenie konania o platobnom rozkaze na vymáhanie zaplatenia požadovanej sumy súdnou cestou nie je prípustné, pretože zmluva, z ktorej vyplýva povinnosť zaplatiť túto sumu, nespadá pod pojem obchodná transakcia. Na to, aby išlo o obchodnú transakciu, zákon vyžaduje, aby sa na nej ako účastníci zúčastnili podniky alebo podniky a orgány verejnej moci, čo zjavne nie je prípad prejednávanej veci, pretože nejde o vzťah medzi podnikmi alebo podnikmi a orgánmi verejnej moci alebo osobou, ktorá vykonáva obchodnú činnosť, keďže odporkyňa vykonáva povolanie herečky.
- 16 Odporkyňa sa na svoju obranu odvoláva na rozsudok Súdneho dvora z 15. decembra 2016, Nemeč (C-256/15, EU:C:2016:954), pokiaľ ide o výklad pojmov obchodná transakcia a podnik na účely smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/35/ES z 29. júna 2000, v ktorom Súdny dvor konštatoval, že skutočnosť, že osoba uzavrie transakciu, nestačí na to, aby bolo možné považovať túto osobu za podnik a túto transakciu za obchodnú. Je tiež potrebné, aby i) táto osoba v rámci danej činnosti alebo nezávislej odbornej činnosti konala ako organizácia, čo znamená, že táto osoba bez ohľadu na jej formu a právne postavenie podľa vnútroštátneho práva vykonáva hospodársku činnosť systematicky a sústavne, pričom táto činnosť sa nemôže obmedziť na jednotlivé a samostatné poskytnutie služby, a ii) dotknutá transakcia patrila do rámca uvedenej činnosti.
- 17 Predmetná zmluva o zastúpení nebola zmluvou medzi podnikmi, a preto ju nemožno považovať za obchodnú transakciu. Z podpísania tejto zmluvy nemožno vyvodiť, že odporkyňa, ktorá vykonáva povolanie herečky, vykonáva hospodársku činnosť systematicky a sústavne alebo pôsobí v obchodnej oblasti v rámci výkonu nezávislej odbornej činnosti.
- 18 [Pôvodné] posúdenie tejto zmluvy zo strany odporkyne ako zmluvy o „obchodnej distribúcii“ nemá žiadny vplyv na právnu kvalifikáciu zmluvných strán tejto zmluvy.
- 19 Odporkyňa vykonáva slobodné povolanie herečky a poskytuje intelektuálne služby na základe osobitnej odbornej kvalifikácie, osobne a v rámci vzťahu dôvery, a preto nespadá pod pojem obchodník.
- 20 Na druhej strane odporkyňa v konaní o platobnom rozkaze tvrdí, že odvolateľka nepreukázala, že podala prvú výzvu na zaplatenie, a preto treba považovať za nepreukázané, že odporkyňa bola doručená faktúra č. 2019/1. Okrem toho sa odvoláva na neexistenciu alebo neplatnosť upovedomenia na účely podania námietky v konaní o platobnom rozkaze, čo vedie k neplatnosti vykonaných úkonov. Keďže odporkyňa nebola upovedomená, vec by mala byť prejednaná v rámci osobitného konania o určovacej žalobe bez toho, aby návrh na vydanie platobného rozkazu obsahoval doložku vykonateľnosti.

- 21 Odporkyňa tiež tvrdí, že zmluva o zastúpení nebola uzavretá medzi ňou a odvolateľkou, ale medzi odvolateľkou a spoločnosťou CT Unipessoal, Lda. Odporkyňa preto nie je oprávnená vstúpiť do tohto konania ako povinná v exekučnom konaní.
- 22 Okrem toho pohľadávky za poskytnutie služieb zástupcu sa premlčujú v lehote dvoch rokov. V čase, keď odvolateľka podal návrh na vydanie platobného rozkazu, bola provízia, ktorá sa mala údajne zaplatiť, už dávno premlčaná.
- 23 Odporkyňa na jednej strane tiež tvrdí, že zmluva uzavretá medzi ňou a odvolateľkou sa skončila dávno predtým, ako sa skončila zmluva o produkcii uzavretá s televíznou produkčnou spoločnosťou, a na druhej strane, že odvolateľka sa na zmluve uzavretej s televíznou produkčnou spoločnosťou nepodieľala a nebola to ona, kto túto zmluvu presadzoval, keďže to bola odporkyňa, ktorá viedla konečné rokovania o podmienkach tejto zmluvy. Z týchto dôvodov povinnej v exekúcií nepatrí žiadna provízia.
- 24 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy, hoci súd prvého stupňa riadne nepreskúmal vyššie uvedené dôvody, nemalo to vplyv na výsledok veci. V napadnutom rozsudku totiž nedošlo k pochybeniu pri výklade článku 3 písm. b) a d) zákonného dekrétu č. 62/2013, a preto ho treba potvrdiť v celom rozsahu.

Stručné zhrnutie dôvodov návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 25 Vnútroštátny súd analyzuje otázku, či došlo k chybe, pokiaľ ide o druh konania.
- 26 Podľa zákona je každá exekúcia založená na exekučnom titule, ktorý určuje predmet a hranice návrhu na výkon rozhodnutia, a neexistencia alebo nevykonateľnosť exekučného titulu predstavujú dôvod na podanie námietky proti výkonu rozhodnutia. Preto vždy, keď sa na vymáhateľnú povinnosť riadne nevzťahuje exekučný titul alebo prekračuje jeho hranice, ide o nedostatok exekučného titulu. Nedostatok exekučného titulu preto nevyhnutne vedie k zastaveniu exekúcie.
- 27 V prejednáwanej veci súd prvého stupňa rozhodol, že predmetný platobný rozkaz nepredstavuje exekučný titul, keďže suma uvedená na faktúre, ktorá je súčasťou spisu v exekučnom konaní, presahovala 15 000 eur a keďže odporkyňa nebola obchodným podnikom, odvolateľka nemohla voči nej začať toto konanie.
- 28 Článok 10 zákonného dekrétu č. 62/2013 priznáva veriteľovi v obchodnej transakcii, ktorá nezahŕňa spotrebiteľov, právo podať návrh na vydanie platobného rozkazu bez ohľadu na výšku pohľadávky, t. j. aj vtedy, ak je výška pohľadávky vyššia ako 15 000 eur, čo je suma, ktorá predstavuje hranicu v rámci všeobecného režimu platobného rozkazu (podľa článku 7 RPCOPEC).

- 29 Vzhľadom na ustanovenia článku 2 ods. 1, článku 2 písm. a) a článku 3 písm. b) zákonného dekrétu č. 62/2013, ide o pohľadávky vyplývajúce z obchodných transakcií, ktorých účastníkom nie je spotrebiteľ.
- 30 Vnútroštátny súd ďalej skúma objektívne a subjektívne požiadavky konania o platobnom rozkaze.
- 31 Pokiaľ ide o objektívne požiadavky, dôležité sú pojmy *peňažný záväzok vyplývajúci zo zmluvy* (článok 1 zákonného dekrétu č. 269/98) a *obchodná transakcia* [článok 3 písm. b) zákonného dekrétu č. 62/2013]. Pokiaľ ide o subjektívne požiadavky, dôležité sú pojmy *spotrebiteľ* [článok 2 ods. 2 písm. a) zákonného dekrétu č. 62/2013], *orgán verejnej moci* [článok 3 písm. c) zákonného dekrétu č. 62/2013] a *podnik* [článok 3 písm. d) zákonného dekrétu č. 62/2013].
- 32 V prejednávanej veci sa platobný rozkaz s doložkou vykonateľnosti týkal zaplatenia faktúry za služby poskytnuté na základe zmluvy o zastúpení, o ktorých odvolateľka ako zástupca tvrdila, že ich poskytla odporkyni v rámci jej činnosti profesionálnej herečky.
- 33 Z toho vyplýva, že sú splnené objektívne požiadavky zmluvy ako základu vymáhanej pohľadávky a peňažného charakteru v užšom zmysle, teda ako povinnosti zaplatiť peňažnú sumu. Tieto body nie sú medzi účastníkmi konania sporné.
- 34 Spor sa totiž týka otázky, či sa objektívna požiadavka obchodnej transakcie a subjektívna požiadavka postavenia podniku stanovené v článku 3 písm. b) a d) zákonného dekrétu č. 62/2013 majú považovať za splnené.
- 35 Vnútroštátny súd uvádza, že týmto zákonným dekrétom sa do vnútroštátneho právneho poriadku prebrala smernica 2011/7/EÚ, ktorá nahradila a zrušila smernicu 2000/35/ES, ktorá upravovala tú istú oblasť.
- 36 V článku 3 písm. b) zákonného dekrétu č. 62/2013 sa za obchodnú transakciu považuje transakcia, na ktorej sa zúčastňujú podniky a ktorej cieľom je dodanie tovaru a služieb za (peňažnú) protihodnotu.
- 37 Je preto potrebné preskúmať štruktúru zmluvy uzavretej medzi účastníkmi konania. Na účely preskúmania uplatniteľnej procesnej formy je potrebné zohľadniť predmet a dôvod návrhu, ako vyplývajú z návrhu na vydanie platobného rozkazu, pričom treba vziať do úvahy, že v tomto návrhu odvolateľka tvrdí, že „konala ako zástupca“ odporkyne.
- 38 Zmluva o zastúpení sa riadi Decreto-Lei n.º 178/86, de 3 de julho (zákonný dekrét č. 178/86 z 3. júla 1986), ktorý ju definuje ako zmluvu, ktorou sa jedna zo zmluvných strán zaväzuje podporovať uzatváranie zmlúv v mene druhej zmluvnej strany za odplatu.

- 39 Na jednej strane doktrína kvalifikovala zmluvu o zastúpení ako obchodnú zmluvu. Na druhej strane judikatúra nedala jednotnú odpoveď na otázku, či sa zmluva o sprostredkovaní umeleckej kariéry má považovať za zmluvu o zastúpení.
- 40 Je zrejmé, že keďže zmluva o zastúpení je jednou z foriem obchodnej mandátnej zmluvy, niet pochýb o tom, že činnosť vykonávaná odvolateľkou sa má považovať za poskytovanie služieb. Objektívny aspekt pojmu obchodná transakcia je teda splnený.
- 41 Vnútroštátny súd dospel k záveru, že v prejednávanej veci sú splnené objektívne požiadavky, ktorým podlieha uplatnenie konania o platobnom rozkaze v jeho obchodnej časti.
- 42 Pokiaľ ide o subjektívnu požiadavku postavenia podniku, vnútroštátny súd uvádza, že zmluva o zastúpení, na základe ktorej boli poskytnuté služby uvedené na faktúre, ktorá bola pripojená k návrhu na vydanie platobného rozkazu, bola uzavretá medzi odvolateľkou, ktorá je obchodnou spoločnosťou, a odporkyňou, ktorá je fyzickou osobou.
- 43 Je preto potrebné určiť, či sa na odvolateľku a odporkyňu vzťahuje právny pojem podnik, teda akákoľvek organizácia konajúca v rámci svojej nezávislej hospodárskej alebo odbornej činnosti, a to aj vtedy, ak je táto činnosť vykonávaná len jednou osobou (článok 2 bod 3 smernice 2011/7/EÚ).
- 44 Zaradenie odvolateľky do tejto kategórie nevyvoláva žiadne pochybnosti. Spor vzniká vo vzťahu k odporkyňi.
- 45 Keďže odvolateľka v návrhu na vydanie platobného rozkazu tvrdila, že odporkyňa vykonáva povolanie herečky, pričom predmetom zmluvy o zastúpení je podpora jej kariéry, je potrebné zohľadniť pojem činnosť v jej profesionálnom aspekte, ktorú vykonáva fyzická osoba.
- 46 Odôvodnenie 10 smernice 2011/7/EÚ, v ktorom sa výslovne uvádza, že „táto smernica sa dotýka“ slobodných povolání, naznačuje, že slobodné povolania sú zahrnuté do širokého pojmu podnik.
- 47 Vzhľadom na to, že v návrhu na vydanie platobného rozkazu sa uviedlo, že odporkyňa vykonáva povolanie herečky a že zmluva o zastúpení, ktorú odporkyňa uzavrela s odvolateľkou, sa týkala podpory jej profesionálnej činnosti ako slobodného povolania, to *prima facie* poukazuje na jej kvalifikáciu ako podniku.
- 48 Vnútroštátny súd cituje rozsudok Nemeč, na ktorý sa odvoláva odporkyňa, v súvislosti s ktorým uvádza, že objasnenie pojmu *sústavný*, na ktorý odkazuje Súdny dvor, nevyvoláva žiadne pochybnosti, keďže za taký sa považuje pravidelný a nepretržitý výkon určitej činnosti. Pochybnosti sa týkajú toho, čo sa má rozumieť pod činnosťou *ako organizácia* a pod *systematickým vykonávaním* tejto činnosti. Rozsudok Nemeč sa totiž týka odbornej činnosti remeselníka, ktorý

je držiteľom živnostenského oprávnenia. Vykonávanie tejto činnosti predpokladá, že má štruktúrovaný súbor výrobných prostriedkov.

- 49 Tieto pochybnosti naďalej pretrvávajú v súvislosti so smernicou 2011/7/EÚ vzhľadom na to, že definície pojmov *obchodná transakcia* a *podnik*, ktoré sú uvedené v tejto smernici, sú totožné s definíciami uvedenými v smernici 2000/35/ES, z ktorej vychádza rozsudok Nemeč.
- 50 Rozdiely medzi skutkovou situáciou skúmanou v rozsudku Nemeč a v prejednávanej veci neumožňujú jasne vyvodiť závery, ku ktorým dospel Súdny dvor v tomto rozsudku. Okrem toho vnútroštátny súd nenašiel žiadny iný rozsudok Súdneho dvora, v ktorom by sa vyjadril k výkladu uvedených noriem.
- 51 Pri výklade odôvodnení 5 a 10 a článku 2 bodu 1 a 3 smernice 2011/7/EÚ preto pretrvávajú dôvodné pochybnosti, pričom tento výklad zohráva kľúčovú úlohu pri riešení sporu v prejednávanej veci.
- 52 V dôsledku toho sa vnútroštátny súd rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru vyššie uvedenú prejudiciálnu otázku na základe článku 267 ZFEÚ.

PRACOVNÝ DOKUMENT